

ENDOMİSYAL ANTİKOR

Kısaltma: EMA.

Kullanım amacı: Çölyak hastalığı ve dermatitis herpetiformis'in teşhisi ve tedaviye alınan cevabın izlenmesi amacıyla kullanılır.

Genel bilgiler:

- **Çölyak hastalığı,** alerji dışı immün mekanizmalarla, bazı tahılların depo proteini olan glutene karşı duyarlılık gelişmesi sonucunda meydana gelen, bağırsaklarda emilim bozukluğuna yol açan bir hastalıktır. Yapılan tarama çalışmaları, çölyak hastalığı sıklığının bazı toplumlarda 1:100'e varabildiğini göstermekle birlikte, vakaların çok büyük kısmının belirti vermeden ve teşhis konulmadan yaşamını sürdürdüğü düşünülmektedir. Emilim bozukluğu, ek besine geçilmesinden kısa bir zaman sonra başlayabilmekle birlikte, teşhisin konulması çoğunlukla yıllar sonra gerçekleşmektedir. Hastalığın malabsorpsiyonla ilişkili klasik semptomları, ishal, steatore, kilo kaybı, gaz birikmesine bağlı abdominal gerginlik, güçsüzlük, kas zayıflığı ve gelişme geriliğidir. Ancak, belirti ve şikâyetlerin şiddeti hastadan hastaya belirgin derecede değişiklik gösterir. Klasik semptomlara daha çok 2 yaş altı çocuklarda rastlanır. Daha ileri yaş gruplarında belirtiler çoğunlukla daha hafif olur. Yorgunluk, demir eksikliği anemisi, pubertenin gecikmesi, boy ve kilo azlığı, amenore, kronik gastrointestinal şikâyetler çölyak hastalığı olasılığını akla getiren başlıca bulgu ve belirtilerdir. Emilim bozukluğunun şiddetine bağlı olarak çeşitli derecelerde biyokimyasal değişiklikler görülebilir. Demir, folik asit, B₁₂, D ve A vitamini seviyelerinde düşüklük, alkalin fosfataz, ALT, AST enzim aktivitelerinde yükseklik ve anemi görülebilir. Hastalığın teşhisi, serolojik testler ve bağırsak biyopsisi ile konulur. IgA sınıfı endomisyal antikorlar ve doku transglutaminaz en yüksek duyarlılığa sahip serolojik markerlerdir. Antigliadin antikorların ve antiretikülin antikorların kullanım ihtiyacı günümüzde azalmıştır. Duodenum'un distalinden veya jejunumun proksimalinden yapılan endoskopik mukozal biyopsi, serolojik testleri pozitif bulunan hastalarda teşhisin teyit edilmesini sağlar. Glütensiz diyet uygulaması ile kısa bir zaman içinde klinik düzelmeye sağlanır. Zaman içinde bağırsak mukozası normale dönerken, antikor seviyeleri düşer ve bir süre sonra tamamen ortadan kaybolabilir.

Dermatitis herpetiformis, çölyak hastalığının ciltle ilişkili varyantı olarak kabul edilir. Ekstremitelerin ekstansör yüzlerinde, gövdede, saçlı deri ve boyunda kaşıntılı papüloveziküler lezyonlarla karakterizedir. Bu tablo, çölyak hastalarının %10'undan daha az bir kısmında görülür. Klinik

bulguları eşlik etmese bile, hastaların hemen hemen tamamında bağırsak mukozaya biyopsisinde hastalığa ait karakteristik değişiklikler görülür.

- Doku transglutaminaz IgA, endomisyal IgA ve retikülin IgA antikorları, çölyak hastalığı ve dermatitis herpetiformis'in teşhisi için en spesifik ve sensitif testlerdir. Bu antikorların serum konsantrasyonları, mukozal hasarın derecesi ile korelasyon gösterir. Selektif IgA yetersizliği görülme sıklığı çölyak hastalarında yüksek olduğundan spesifik antikor testlerinden önce total IgA konsantrasyonu ölçümü yapılması önerilir. Teste tabi tutulacak bir kişide selektif IgA yetersizliği bulunmadığı sürece IgG sınıfı antikorların araştırılmasına gerek görülmez.

Test sonucunun yorumu:

- Endomisyal antikor IgA testinin çölyak ve dermatitis herpetiformis için sensitivitesinin %70-80, spesifitesinin %96 civarında olduğu bildirilmektedir. Bu nedenle test sonucunun pozitif bulunması, hastalık olasılığını kuvvetle destekler. Buna karşılık test sonucunun negatif bulunması hastalık olasılığının ekarte edilmesi için yeterli olmaz.
- Test titresi, glütene duyarlı enteropatinin şiddeti ile korelasyon gösterir. Zayıf veya orta derecede enteropatisi olan hastalarda test sonucu negatif bulunabilir.
- Bu test, bu hastalıkların teşhisine ek olarak, hastaların glütensiz diyetle uyumlarının ve tedaviye alınan cevabın izlenmesinde de kullanılır. Glütensiz diyetle sıkı sıkıya uyan hastalarda, antikor titresi 6-12 ay içinde düşmeye başlar.

Numune: Serum (kırmızı veya sarı kapaklı tüp). Minimum 500 µl.

Çalışma yöntemi: IFAT